

Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin hoidossa – Kansallisen lapsistrategian koronatyöryhmä

Esa Iivonen, MLL, lapsistrategian koronatyöryhmän
työryhmän puheenjohtaja

COVID-19-epidemian vaikutukset eri väestöryhmiin
Johdatus Lapset ja nuoret –pienryhmäkeskusteluun
ETENEn kesäseminaari 20.8.2020 Hanasaari

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lapsistrategian koronatyöryhmä

- STM asetti 25.5.2020 **kansallisen lapsistrategian valmistelun yhteyteen** työryhmän lapsen oikeuksien ja lasten sekä perheiden hyvinvoinnin kartoittamiseksi sekä vahvistamiseksi koronaepidemian jälkihoidossa.
- **Lapsistrategian** valmistelusta <https://stm.fi/lapsistrategia>
- Työryhmän kokoonpano: pj. Esa Iivonen (Mannerheimin Lastensuojeluliitto), muut jäsenet Eija Koivuranta (Väestöliitto), Tapio Laakso (Pelastakaa Lapset), Johanna Lammi-Taskula (Terveystieteiden tutkimuskeskus), Kirsi Pollari (Lastensuojelun Keskusliitto) ja Tiina Ristikari (Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö Iitla) sekä sihteerit Sanna Koulu ja Laura Saarinen (sosiaali- ja terveysministeriö).

Työryhmän ensimmäinen raportti

- Koronakriisillä on ollut **huomattavat vaikutukset** lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen.
- Koronakriisillä on **myös vakavia globaaleja vaikutuksia** lasten oikeuksien toteutumiseen.
- Työryhmän 24.6.2020 julkaistussa ensimmäisessä raportissa esitetään **ensihavaintoja sekä niiden perusteella tehtyjä johtopäätöksiä ja esityksiä.**
- **Työryhmä jatkaa työtään** lokakuun loppuun saakka. Työryhmä kerää ja kokoaa syventävää tietoa koronan vaikutuksista lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen.

Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa –raportin sisältö 1/2

- 1) Yleistä koronakriisin vaikutuksista lapsiin, nuoriin ja perheisiin
- 2) Voimavarojen turvaaminen koronakriisissä ja sen jälkihoidossa
- 3) Lapsiin ja nuoriin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi
- 4) Oikeus tulla kuulluksi ja saada tietoa
- 5) Syrjinnän ja eriarvoisuuden torjunta
- 6) Haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten oikeuksien turvaaminen

Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa –raportin sisältö 2/2

- 7) Lasten ja nuorten suojelu väkivallalta
- 8) Varhaiskasvatus ja koulutus
- 9) Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveystalvelut
- 10) Lasten ja nuorten harrastukset ja vapaa-aika
- 11) Lapsiperheiden riittävä toimeentulo
- 12) Työn ja perheen yhteensovittaminen
- 13) Lasten ja nuorten läheis- ja vertaissuhteet
- 14) Korona on globaali lapsen oikeuksien kriisi

Koronakriisi uhkaa lisätä eriarvoisuutta

- Koronakriisi uhkaa lisätä **eriarvoisuutta** lasten ja nuorten keskuudessa.
- Monien lapsiryhmien tilanne vaatii **erityistä huomiota** haavoittuvuuden ja suuremman tuen tarpeiden vuoksi.
- Näitä ryhmiä ovat mm. **pienituloisissa perheissä** elävät lapset ja nuoret, **vammaiset** lapset ja nuoret, lapset ja nuoret, joiden perheissä on **mielenterveyden ongelmia**, **kodin ulkopuolelle sijoitetut** lapset ja nuoret, **koulutuksen ja työelämän ulkopuolella** olevat nuoret, **maahanmuuttotaustaiset** lapset ja nuoret sekä lapset ja nuoret, joiden perheissä esiintyy **väkivaltaa**.
- Koronakriisin jälkihoidossa tarvitaan johdonmukaisia toimia **yhdenvertaisuuden** edistämiseksi ja **eriarvoisuuden** kaventamiseksi.

Koronakriisin jälkihoidossa tarvitaan koko yhteiskuntaa

- Poikkeusolojen seurauksena lasten, nuorten ja perheiden **tuen- ja avunsaanti on vaikeutunut ja viivästynyt**. Tuen ja palveluiden tarve on kasvanut.
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat pääosin kuntien vastuulla. Koronakriisin jälkihoidossa on varmistettava **kuntien riittävät voimavarat** lasten, nuorten ja perheiden palveluiden järjestämiselle. Vuoden 2020 neljäs lisätalousarvio vastaa osaltaan voimavarojen tarpeeseen. Myös jatkossa riittävät voimavarat on varmistettava.
- Kansalaisyhteiskunnalla on tärkeä rooli lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnissa. Koronakriisin jälkihoidossa on turvattava **kansalaisyhteiskunnan voimavarat** lasten, nuorten ja perheiden palveluiden ja vertaistoiminnan toteuttamisessa.

Koronakriisi haastaa palvelujärjestelmän uudistamiseen

- Lasten, nuorten ja perheiden **palvelujärjestelmän pirstaleisuus** on tullut entistä näkyvämmäksi koronakriisin myötä. Pirstaleisuus heikentää hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tukemista. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut on organisoitava **lapsi-, nuori- ja perhelähtöisesti** nykyisen järjestelmä- ja organisaatio- lähtöisyyden sijaan. Tämä on huomioitava mm. sote-uudistuksessa. **Sivistyspalveluiden ja sote-palveluiden yhteinen työ** on varmistettava.
- Koronakriisin aikana käyttöön otettuja **hyviä yhteistyökäytäntöjä ja toimintamuotoja** on syytä kehittää edelleen ja ottaa pysyvään käyttöön.
- **Hallitusohjelma** sisältää monia toimia hyvinvoinnin edistämiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi sekä lapsiperheiden palveluiden parantamiseksi ja toimeentulon turvaamiseksi, mitkä ovat tärkeitä myös koronakriisin jälkihoidossa.

Lapsiin, nuoriin ja perheisiin kohdistuvat vaikutukset arvioitava päätöksenteossa

- Koronakriisin kielteisten vaikutusten minimoimiseksi tarvitaan **sekä pikaisia ensivaiheen toimia että pitkäkestoisia toimia**.
- Koronakriisin jälkihoidossa on tehtävä systemaattista ja laadukasta lapsiin, nuoriin ja perheisiin kohdistuvien **vaikutusten arviointia**.
- Erityinen huomio on kiinnitettävä haavoittuvassa oleviin lapsiin ja nuoriin. Vaikutusten arviointi on ulotettava myös **talousarviopäätöksiin** (lapsibudjetointi).
- **Lapsilta, nuorilta ja perheiltä tulee kerätä tietoa** ja sitä tulee hyödyntää koronakriisin jälkihoidossa. Lapsille, nuorille ja perheille on annettava **tietoa ja tukea heille sopivalla tavalla**.

Lasten ja nuorten hyvinvointi koronakriisin jälkihoidossa: lapsistrategian koronatyöryhmän (ensimmäinen) raportti lapsen oikeuksien toteutumisesta

Työryhmän ensimmäinen raportti **Valtossa**:

- suomeksi <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162318>
- ruotsiksi <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162380>

Suora linkki raporttiin:

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162318/VN_2020_21.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Työryhmän esitykset kootusti:

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162318/VN_2020_21_kooste_esityksista.pdf?sequence=2&isAllowed=y